

باسمه تعالی عظم شأنه

بررسی اتحادیه ملتهای جنوب شرق آسیا (ASEAN)

گرد آوری و تدوین :
رضا بنی اسد

<http://www.baniasad.ir>

تأسیس ASEAN و اعضاء

اتحادیه ملتهای جنوب شرق آسیا یا ASEAN در هشتم اوت ۱۹۶۷ در بانکوک Bangkok بوسیله ۵ کشور عضو اصلی، اندونزی، مالزی، فیلیپین، سنگاپور و تایلند تأسیس شد. برونی دارالسلام در تاریخ هشتم ژانویه در سال ۱۹۸۴، ویتنام در تاریخ ۲۸ ژوئیه ۱۹۹۵، لائوس و میانمار در تاریخ ۲۳ ژوئیه ۱۹۹۷ و کامبوج در سی ام آوریل ۱۹۹۹ به این اتحادیه پیوستند. جمعیت منطقه ASEAN حدود ۵۰۰ میلیون نفر و مساحت کل آن ۴/۵ میلیون کیلومتر مربع بوده که در مجموع GDP این منطقه ۷۳۷ میلیارد دلار بوده و کل مبادلات تجاری آن به ۷۲۰ میلیارد دلار بالغ می گردد.

اهداف:

در بیانیه ی ASEAN اهداف عینی این اتحادیه شامل موارد زیر می باشند:

- تسریع رشد اقتصادی
 - پیشرفت اجتماعی و توسعه ی فرهنگ در منطقه از طریق ادغام
 - ارتقاء صلح و ثبات منطقه ای از طریق اجرای عدالت و قوانین و مقررات در روابط حاکم بین کشورهای منطقه و پایبندی به اصول منشور سازمان ملل /.
- در سال ۱۹۹۵ سران منطقه ASEAN صلح همگانی و رفاه عمومی را بعنوان اهداف اساسی ASEAN تعریف کردند.

آسیای جنوب شرقی

اتحادیه ASEAN بیانگر تمایل جمعی ملتها برای حمایت یکدیگر با دوستی و همکاری از طریق تلاش های مشترک و فداکاری جهت محافظت از مردم خود و دستیابی به صلح، آزادی و رفاه می باشد. (بیانیه ASEAN در بانکوک هشتم اوت ۱۹۶۷)

اصول اساسی ASEAN

معاهده ی تفاهم و همکاری (TAC) در آسیای جنوب شرقی در نخستین اجلاس ASEAN در ۲۴ فوریه ۱۹۷۶ تصویب شد طبق این معاهده روابط بین کشورهای عضو باید بر مبنای اصول اساسی زیر صورت گیرد:

- ۱- احترام متقابل به استقلال، حاکمیت ملی، برابری، تمامیت ارضی، هویت ملی خود و سایر کشورها
- ۲- هر کشوری حق دارد موجودیت ملی خود را فارغ از هرگونه مداخله خارجی اقدام به براندازی و خشونت هدایت نماید.
- ۳- عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر
- ۴- بررسی مسائل یا مشاجرات بطور صلح آمیز، دوری از تهدید یا هرگونه استفاده از زور
- ۵- همکاری اثربخش بین اعضاء

همکاری سیاسی

طبق TAC گفتگوی و همکاری سیاسی و امنیتی ASEAN باید به دنبال ارتقاء صلح و ثبات از طریق گسترش انعطاف پذیری منطقه ای می بایست از طریق همکاری در همه ی زمینه ها بر مبنای اصول اعتماد به نفس، اتکاء به خود، احترام متقابل، همکاری، تحکیم صورت گیرد بگونه ای که مبنایی برای یک اتحادیه قوی و معقول از ملت های آسیای جنوب شرقی را بنیان نهد. برخی از پیمان های سیاسی عمده ی ASEAN عبارتند از:

- ۱- بیانیه ی ASEAN بانکوک هشتم اوت ۱۹۶۷
- ۲- بیانیه ای منطقه ای صلح ، آزادی و بی طرفی کوالالامپور ۲۷ نوامبر ۱۹۷۱
- ۳- بیانیه ای هماهنگی ASEAN بالی (اندونزی) ۲۴ فوریه ۱۹۷۶
- ۴- معاهده ی تفاهم و همکاری در آسیای جنوب شرقی بالی ۲۴ فوریه ۱۹۷۶
- ۵- بیانیه ای ASEAN در دریای چین جنوبی مانیلا ۲۳ ژولای ۱۹۹۲
- ۶- معاهده ی منطقه عاری از سلاحهای هسته ای آسیای جنوب شرقی بانکوک ۱۵ دسامبر ۱۹۹۷
- ۷- چشم انداز ۲۰۲۰ ASEAN در ۱۵ دسامبر ۱۹۹۷ (مالزی)
- ۸- توافق نامه ی شماره ی ASEAN ۲ بالی ۷ اکتبر ۲۰۰۳

انجمن امنیتی ASEAN به دنبال کسب همکاری امنیتی و سیاسی ASEAN به دنبال کسب همکاری بیشتر امنیتی و سیاسی ASEAN جهت اطمینان از اینکه کشورهای منطقه در جوی صلح آمیز با یکدیگر و در محیطی عادلانه مردم سالار و همگن در سطح جهان زندگی می کنند

درسال ۱۹۹۲ سران ASEAN اعلام کردند که ASEAN باید گفتگوهای خارجی خود را در مسائل امنیتی و سیاسی بعنوان ابزاری برای ایجاد هماهنگی کشورها در منطقه ی آسیای حوزه ی اقیانوس آرام (APEC) مطرح نمودند. دوسال بعد گردهمایی منطقه ای ASEAN (ARF) برگزار گردید هدف از ARF ارتقای اعتماد ، دیپلماسی پیش گیرانه ، حل تنازع در منطقه می باشند اعضای فعلی ARF عبارتند از : استرالیا ، برونئی ، کامبوج ، کانادا ، چین ، اتحادیه اروپا ، هند ، اندونزی ، ژاپن ، جمهوری کره ، لائوس ، مالزی ، میانمار ، مانگولا ، نیوزلند ، گینه نو ، فیلیپین ، روسیه ، سنگاپور ، تایلند ، ایالات متحده آمریکا از طریق گفتگوهای سیاسی و ایجاد جو اعتماد هیچگونه تنش و رویارویی نظامی بین اعضای ASEAN از زمان تاسیس آن (بیش از سه دهه) رخ نداده است .

همکاریهای اقتصادی و کارکردی

از زمان تاسیس ASEAN تجارت بین کشورهای عضو چندان قابل ملاحظه نبود طبق پیش بینی های بین سالهای ۱۹۶۷ تا اوایل دهه ی ۱۹۷۰ نشان داد که سهم تجارت بین کشورهای ASEAN از تجارت کل کشورهای عضو بین ۱۲ و ۱۵ درصد بوده است . لذا برخی از اولین مباحث همکاریهای اقتصادی ASEAN به این موضوع می پرداختند . یکی از این موارد توافق نامه تجارت (PTA) ۱۹۷۷ می باشد که به بحث ترجیحات تعرفه ای برای تجارت اقتصادی بین کشورهای ASEAN می پردازد. ده سال بعد برنامه ی PAT گسترده که از سومین اجلاس ASEAN در مانیلا به تصویب رسید تجارت بین اعضای ASEAN را بیشتر افزایش داد . توافق نامه ی چهارچوب گسترش همکاری اقتصادی در چهارمین اجلاس ASEAN در سنگاپور در سال ۱۹۹۲ به تصویب رسید که به موضوع منطقه ی آزاد تجاری ASEAN یا AFTA که این موضوع را مطرح کرده است . اهداف راهبردی AFTA افزایش مزیت رقابتی منطقه ی ASEAN به عنوان یک واحد تولیدی منحصر به فرد است ، انتظار می رود موانع تعرفه ای و غیر تعرفه ای بین کشورهای عضو منجر به ارتقای اثر بخشی ، بهره وری در ثابت پذیری اقتصادی بیشتری گردد .

پنجمین اجلاس ASEAN که در سال ۱۹۹۵ در بانکوک برگزار شد طرح تلفیق اندام اقتصادی بزرگتری را تصویب کرد که شامل افزایش جدول زمانبندی AFTA از دوره ی زمانی ۱۵ ساله به ۱۰ ساله .

درسال ۱۹۹۷ رهبران ASEAN چشم انداز ۲۰۲۰ ASEAN را به تصویب رساندند که به دنبال همکاری ASEAN در توسعه ی پویا ، از طریق ادغام اقتصادی نزدیکتر خارجی در منطقه می باشد . بیانیه چشم انداز دنبال

ایجاد یک منطقه اقتصادی ASEAN پایدار ، پررونق ، و سیار رقابت پذیر است که در آن جریان آزاد کالا ، خدمات سرمایه گذاری ها ، سرمایه ، توسعه ی اقتصادی برابر و کاهش فقر و تبعیض های اقتصادی وجود داشته باشد . برنامه ی علمی Hamogi مصوب ۱۹۹۸ بعنوان اولین مجموعه از برنامه های عملی جهت تحقق بخشیدن به چشم انداز ASEAN می باشد . علاوه بر آزاد سازی تجاری و سرمایه گذاری ، ادغام اقتصاد منطقه ای از طرق زیر دنبال می شود :

توسعه شبکه ی حمل و نقل بین کشورهای عضو ASEAN شامل شبکه های راه آهن و بزرگراههای عمده ی بین کشورها است . بنادر اصلی و خطوط دریایی برای ترافیک های حمل و نقل دریایی ، حمل و نقل آبی (درون کشوری) ، ارتباطات هوایی عمده داخلی . ASEAN به دنبال ارتقاء قابلیت عملیات و اتصالات تجهیزات و خدمات ارتباطات از راه دور ، همچنین ایجاد شبکه های انرژی بین کشورهای ASEAN می باشد نیز در حال توسعه است .

همکاری ASEAN منجر به ادغام منطقه ای بیشتری شده است. در طی سه سال از گذشت AFTA میزان صادرات بین کشورهای ASEAN از ۴۳/۲۶ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۳ به حدود ۸۰ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۶ رسیده است که میانگین نرخ رشد سالانه ۲۸/۳ درصدی را که حاکی از رشد این می باشد . در این فراگرد نسبت تجارت بین منطقه ای از کل تجارت ASEAN از ۲۰ درصد به حدود ۲۵ درصد افزایش یافته است .

جهانگردی در کشورهای ASEAN نیز سهم مهم و فزاینده ای از جهانگردی در منطقه را به خود اختصاص داده است که در سال ۱۹۹۶ از ۲۸/۶ توریست که در ASEAN رسیده اند ۱۱/۲ میلیون که حدود ۴۰٪ از درون خود کشورهای عضو ASEAN بوده اند . امروزه همکاری اقتصادی ASEAN حوزه های زیر را پوشش می دهد . تجارت ، سرمایه گذاری ، صنعت ، خدمات ، مالی ، کشاورزی ، جنگلداری ، انرژی ، حمل و نقل و ارتباطات ، مالکیت معنوی ، موسسات کوچک و متوسط ، جهانگردی .

به دنبال ایجاد انجمن مراقبت از جوامع رهبران ASEAN در سال ۱۹۹۵ همکاریهای کارکردی را جهت ارائه ی رفاه عمومی برای همه ی اعضای در یک سطح بالاتر افزایش دادند . چارچوب گسترش همکاری کارکردی در یک سطح بالاتر در سال ۱۹۹۶ با موضوع « رفاه عمومی از طریق توسعه بشری رقابت پذیر تکنولوژیکی و انسجام اجتماعی به تصویب رسید » همکاریهای کارکردی از طریق برنامه های زیر هدایت می شوند:

برنامه ی عملی ASEAN در حوزه ی توسعه اجتماعی فرهنگ و اطلاعات ، به علم و فن آوری ، برنامه عملی راهبری در حوزه محیط زیست . کنترل استعمال مواد مخدر و مبارزه با جرایم بین کشورهای عضو .

روابط خارجی

چشم انداز ۲۰۲۰ ASEAN با نگاهی به آینده ی پیش روی ASEAN نقشی محوری در جامعه ی بین الملل در افزایش علائق مشترک ASEAN ایفا می کند . ASEAN پیشرفتهای عمده ی خوبی در ایجاد پیمان های همکاری با کشورهای حوزه ی اقیانوس آرام داشته است و باید ادامه یابد تا با آنها به اولویت بالا نگرسته شود . همکاری با دیگر کشورهای آسیای شرقی با (تبادل نظر) گفتگوی سالانه بین رهبران ASEAN چین ، ژاپن . جمهوری کره شدت گرفته است در سال ۱۹۹۷ یک بیانیه ی مشترک و هریک از آنها به امضاء رسید که چارچوبی برای همکاری در قرن ۲۱ فراهم می کند . در نوامبر ۱۹۹۹ رهبران ASEAN چین ، ژاپن و جمهوری کره یک بیانیه ای مشترک در حوزه ی همکاری آسیای شرقی با تاکید بر حوزه های همکاری آنها به تصویب رساندند . اجلاس ASEAN در سال ۱۹۹۹ الزام می کند که ASEAN بعنوان بخشی از جهان مستقل رو به افزایش می بایست

روابط همکاری با شرکای خود را شدت بخشد گسترش دهد. طرفین بحث و گفتگو مشاوره های بین ASEAN و شرکای طرف گفتگو وزارت خارجه بطور سالانه برگزار می گردد. شرکای طرف گفتگو عبارتند از: استرالیا، کانادا، چین، اتحادیه اروپا، هند، ژاپن، جمهوری کره، نیوزلند، روسیه، ایالات متحده برنامه ی توسعه سازمان ملل. ASEAN همچنین همکاری با پاکستان را در بخش های خاص افزایش داده است. ASEAN به دنبال گسترش همکاری با دیگر مناطق در حال توسعه ارتباط خود را با سازمانهای بین دولتی حفظ کرده است. که مهمترین آنها عبارتند از: سازمان همکاری اقتصادی، شورای همکاری خلیج فارس، گروه (RIO)، اتحادیه همکاریهای منطقه ای جنوب آسیا و گردهمایی حوزه ی اقیانوس آرام، اکثر کشورهای عضو ASEAN به طور فعال در فعالیت های همکاری اقتصادی آسیا - اقیانوس آرام APEC اجلاس اروپا - آسیا (ASEM) و گردهمایی آمریکای لاتین، آسیای شرقی (EALF) نیز شرکت می کنند

ساختار ها و مکانیزم ها

عالیترین ارگان تصمیم گیری ASEAN، اجلاس سران دولتها و کشورهای عضو است اجلاس ASEAN هر ساله برگزار می گردد. اجلاس وزرای خارجه ی ASEAN بطور سالانه برگزار می گردد جمعیت ارتقاء همکاری های بین دولتی و بین کشورها در حوزه های گوناگون دارد که عبارتند از: شبکه ی دانشگاهی ASEAN، مرکز مدیریت EC، مرکز انرژی ASEAN، مرکز برنامه ریزی توسعه کشاورزی ASEAN، مرکز اطلاعات لرزه نگاری ASEAN، مرکز آموزش و تحقیقات ماکیان ASEAN، مرکز گفتگوی تنوع زیستی منطقه ای ASEAN، مرکز ارتقای جوانان، مرکز هواشناسی تخصصی ASEAN، مرکز اطلاعات جهانگردی ASEAN، مرکز فن آوری ASEAN.

علاوه بر این ASEAN فعالیتهای همکاری با سازمانها را با اهداف و قصد ارتقا می دهد که شامل اتاق بازرگانی و صنعت ASEAN، گروههای تجاری ASEAN، اتحادیه جهانگردی، شورای نفت و گاز ASEAN، اتحادیه ی بندرهای ASEAN، کلپ روغن های نباتی ASEAN، موسسه مطالعات استراتژیک و بین المللی ASEAN می باشد. ضمناً ۶۳ سازمان غیر دولتی بطور رسمی وابسته به ASEAN می باشند. در ذیل به جزئیات بیشتر در مورد این اتحادیه می پردازیم.

در هشتم اوت ۱۹۶۷ در بانکوک ASEAN اتحادیه ملتهای جنوب شرق آسیا یا بوسیله ی ۵ کشور عضو اصلی، اندونزی، مالزی، فیلیپین، سنگاپور و Bangkok اندونزی، مالزی، فیلیپین، سنگاپور، تایلند و برونئی کشورهای تایلند تاسیس شد. (دارالسلام) ابتدا این اتحادیه را به وجود آوردند و سپس سه کشور ویتنام، لائوس و میانمار به آن پیوستند. قرار بود کامبوج در ژوئیه ۱۹۹۷ به این اتحادیه بپیوندد، اما به لحاظ مناقشات داخلی و تغییر اوضاع سیاسی در این کشور، عضویت آن به تعویق افتاد. در دسامبر ۱۹۹۸ که ویتنام میزبان ششمین اجلاس سران کشورهای عضو آسه آن بود، کامبوج نیز به طور رسمی به این اتحادیه پیوست و دهمین کشور عضو آن شد.

ارکان و سازماندهی اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا در ژانویه ۱۹۹۹ شامل اجلاس سران، اجلاس وزیران، کمیته دائمی، دبیرخانه‌ها و کمیته‌ها و اجلاس مقام‌های ارشد می‌باشد.

اجلاس سران:

بالاترین مرجع مدیریتی اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا، اجلاس سران کشورهای عضو می‌باشد.

نخستین اجلاس سران آسه‌آن در فوریه ۱۹۷۶ در بالی - اندونزی برگزار شد. در سال ۱۹۹۲ توافق شد که اجلاس سران آسه‌آن هر سه سال یک بار با حضور سران دول عضو برگزار شود.

سی‌امین سالگرد تأسیس اتحادیه در کوالالامپور (پایتخت مالزی) به صورت اجلاس غیررسمی سران در دسامبر ۱۹۹۷ برگزار گردید.

ششمین اجلاس سران نیز در دسامبر ۱۹۹۸ در هانوی (پایتخت ویتنام) برگزار شد و قرار است هفتمین اجلاس سران اتحادیه در سال جاری میلادی (۲۰۰۱) در بروئی برپا شود.

اجلاس‌های وزیران:

اجلاس وزارتی آسه‌آن (AMM) با حضور وزیران امور خارجه کشورهای عضو به طور سالانه و هر سال در یکی از کشورهای عضو برگزار می‌شود. در این اجلاس خط مشی‌های سیاسی و هماهنگی فعالیت‌های اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا تنظیم می‌شود. اجلاس‌های وزارتی معمولاً با کنفرانس‌های وزارتی بعدی که در آن وزیران امور خارجه با همتایان خود از دیگر کشورها ملاقات و مذاکره می‌کنند، دنبال می‌شود.

وزیران امور اقتصادی کشورهای عضو آسه‌آن سالی یک بار گرد هم می‌آیند و در این نشست نحوه همکاری‌های اقتصادی کشورهای عضو را مشخص می‌سازند. در همین حال اجلاس مشترک وزارتی با حضور وزیران امور خارجه و امور اقتصادی کشورهای عضو به صورت یک اجلاس در سطح بالا و معمولاً به درخواست وزیران هر یک از کشورهای عضو برگزار می‌شود.

دیگر نشست‌های وزیران معمولاً با هدف توسعه همکاری‌ها در بخش‌های مختلف برگزار می‌شود.

کمیته دائمی به طور معمول هر دو ماه یک بار تشکیل جلسه می‌دهد. این کمیته شامل وزیران امور خارجه کشور میزبان و سفرای دیگر کشورهای عضو در همان کشور می‌باشد.

دبیرخانه‌ها

یک دبیرخانه اصلی در جاکارتا پایتخت اندونزی در سال ۱۹۷۶ تأسیس شد که به منزله بدنه اصلی هماهنگ کننده فعالیت‌های اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا می‌باشد.

دبیرکل که برای مدت پنج سال تعیین می‌شود، اداره امور دبیرخانه را عهده‌دار می‌گردد. وی دارای دو معاون می‌باشد.

هر کشور عضو آسه‌آن کار روزانه خود را با دبیرخانه ملی آسه‌آن هماهنگ می‌کند.

کمیته‌ها و اجلاس‌های مقام‌های ارشد

اجلاس‌های وزیران معمولاً از طریق سه کمیته شامل کمیته‌های: فرهنگ و اطلاعات، علوم و فناوری و توسعه اجتماعی، هماهنگ، برنامه‌ریزی و برگزار می‌شود. همکاری‌های سیاسی اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا در اجلاس مقام‌های ارشد سیاست‌گذاری و هماهنگ می‌شود. فعالیت‌های مربوط به همکاری اقتصادی از طریق اجلاس مقام‌های ارشد اقتصادی بررسی و تدوین می‌گردد. دیگر گروه‌های مقام‌های ارشد در ارتباط با فعالیت‌های مختلف از جمله مبارزه با مواد مخدر و حفظ محیط زیست نیز نشست‌هایی تشکیل می‌دهند و سیاست‌ها و نحوه فعالیت‌های خود را هماهنگ می‌سازند.

در خصوص موضوع خدمات شهری نیز کنفرانس آسه‌آن هر دو سال یک بار برگزار می‌گردد.

دیگر برنامه‌های کاری اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا از طریق شبکه‌های تخصصی و فنی و در زیر کمیته‌هایی با حضور کارشناسان، بررسی و هماهنگ و دنبال می‌شود و گروه‌های کاری موضوع را دنبال می‌کنند. به منظور تقویت مناسبات اعضای آسه‌آن با دیگر کشورها و سازمان‌های بین‌المللی، کمیته‌های آسه‌آن (به سرپرستی گروه‌های دیپلماتیک) تأسیس شده و در ۱۵ کشور خارجی شامل استرالیا، بلژیک، کانادا، جمهوری خلق چین، فرانسه، آلمان، هند، ژاپن، جمهوری کره (کره جنوبی)، نیوزیلند، پاکستان، روسیه، سوئیس، انگلستان و آمریکا فعال شده‌اند.

فعالیت‌های اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا در بخش‌های تجاری، امنیت، روابط خارجی، صنعت، امور مالی، بانکداری و سرمایه‌گذاری، کشاورزی و جنگلداری، معادن و انرژی، حمل و نقل و ارتباطات، علوم و فناوری، محیط زیست، توسعه اجتماعی، گردشگری و نیز فرهنگ و اطلاعات حایز اهمیت است که در شماره آینده نشریه «بررسی‌های بازرگانی» به طور مختصر با آنها آشنا خواهیم شد.

آسه‌آن (اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا) در سال ۱۹۶۷ بنا نهاده شد. این اتحادیه با امضای بیانیه «آسه‌آن» که به گونه‌ای به بیانیه بانکوک معروف است، از سوی وزرای امور خارجه کشورهای اندونزی، مالزی، فیلیپین، سنگاپور و تایلند شکل گرفت. برونی در ژانویه ۱۹۸۴، اندکی پس از به دست آوردن استقلال، به سازمان مذکور پیوست. ویتنام در ژوئیه ۱۹۹۵ به عنوان هفتمین عضو «آسه‌آن» پذیرفته شد و در ژوئیه ۱۹۹۷ کشورهای لائوس و میانمار به این اتحادیه پیوستند.

در بیانیه «آسه‌آن» اهداف سازمان به شرح ذیل تعیین شد:

- ۱- تسریع رشد اقتصادی، توسعه اجتماعی و تحول فرهنگی در منطقه از طریق تلاش‌های مشترک در زمینه کیفیت و مشارکت به منظور تحکیم بنیادی برای یک جامعه موفق و مسالمت‌آمیز در کشورهای جنوب شرقی آسیا.
- ۲- برقراری صلح و ثبات منطقه‌ای از طریق احترام گذاشتن به عدالت و حکومت قانون در رابطه با کشورهای منطقه و تبعیت از اصول منشور سازمان ملل.
- ۳- افزایش همکاری فعال و مساعدت میان اعضا در جهت منافع مشترک در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، فنی، علمی و اداری.
- ۴- کمک به یکدیگر به شکل آموزش و تسهیلات تحقیقاتی در محورهای تعلیم و تربیت، حرفه‌ای، فنی و اداری.
- ۵- همکاری مؤثرتر برای به‌کارگیری بیشتر محصولات کشاورزی و صنایع مربوطه، توسعه تجارت بین اعضا شامل بررسی مسایل مربوط به تجارت بین‌المللی کالا، بهبود و توسعه تسهیلات و تأسیسات حمل و نقل و مخابرات و بالا بردن سطح زندگی مردم منطقه.
- ۶- افزایش بررسی‌های کشورهای جنوب شرقی آسیا و...
- ۷- حفظ همکاری نزدیک و سودده با سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای موجود با اهداف و مقاصد مشابه و یافتن راه‌هایی برای همکاری نزدیکتر در میان خود.

اولین اجلاس سران «آسه‌آن» در «بالی» اندونزی در فوریه ۱۹۷۶ برگزار شد. در این اجلاس دو سند مهم امضا شد: یکی از اسناد، پیمان دوستی و حسن تفاهم و همکاری، تنظیم اصول احترام متقابل برای استقلال و حاکمیت تمامی کشورها، عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر، حل و فصل منازعات از طریق راه‌های مسالمت‌آمیز و همکاری مؤثر بین پنج کشور عضو. (این پیمان در سال ۱۹۸۷ با پروتکلی که به سایر کشورهای داخل و خارج منطقه اجازه داد به پیمان دست یابند، اصلاح و با دومین پروتکل که در ژوئیه ۱۹۹۸ امضا شد، تقویت شد. لائوس و ویتنام این پیمان را در ژوئیه ۱۹۹۲ امضا کردند و میانمار در ژوئیه ۱۹۹۵ مبادرت به امضای آن کرد. در بیانیه کنکورده، رهنمودهایی برای کار در روابط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ارائه شده که شامل حفظ ثبات سیاسی، ایجاد یک «منطقه صلح و آزادی و بی‌طرفی»، ترویج عدالت اجتماعی و بهبود سطح زندگی، مساعدت فی‌مابین به هنگام بروز بلایای طبیعی و همکاری در توسعه اقتصادی است.

تجارت

موافقت‌نامه‌ای اساسی درباره «ایجاد ترتیبات تجاری ترجیحی» «آسه‌آن» در سال ۱۹۷۷ منعقد شد، ولی این سیستم تا اواسط ۱۹۸۷ فقط حدود ۵ درصد تجارت بین کشورهای عضو را پوشش می‌داد، زیرا کشورهای مستقل، مجاز بودند که هر گونه کالای «حساس» را از تعرفه‌های واردات ترجیحی جدا کنند و آنها را مستثنی سازند. اجلاس سران کشورهای عضو «آسه‌آن» در دسامبر ۱۹۸۷ توافق کرد که چنین استثناهایی را تا حداکثر ۱۰ درصد تعداد اقلام مورد معامله و حداکثر ۵۰ درصد ارزش تجاری در پنج سال آینده و هفت سال برای کشورهای اندونزی و فیلیپین، کاهش دهد.

در اجلاس سران کشورهای «آسه‌آن» که در ژانویه ۱۹۹۲ در سنگاپور برگزار شد، توافق‌نامه‌ای برای ایجاد منطقه تجارت آزاد «آسه‌آن» (افتا) تا سال ۲۰۰۸ امضا شد. بر اساس این توافق‌نامه، «طرح یک تعرفه ترجیحی مؤثر مشترک» (CEPT) در ژانویه ۱۹۹۳ به اجرا گذارده شد. این تعرفه تمامی محصولات ساخته شده شامل کالاهای سرمایه‌ای و محصولات کشاورزی فرآوری شده را دربرمی‌گیرد. (کالاهای سرمایه‌ای و محصولات کشاورزی فرآوری شده با هم، دوسوم تجارت میان کشورهای عضو «آسه‌آن» را تشکیل می‌دهند)، ولی قرار بود که محصولات کشاورزی فرآوری نشده از آن جدا شود. در نظر بود که تعرفه‌ها به حداکثر ۲۰ درصد ظرف دوره‌ای ۵ تا

۸ ساله و به صفر تا ۵ درصد در خلال ۷ تا ۱۰ سال بعد از آن کاهش یابد. در ضمن ۱۵ قلم کالای مشخص شده که شامل تسریع در کاهش تعرفه بودند. این کالاها شامل روغن نباتی، محصولات کائوچویی، منسوجات، ریسمان و مواد دارویی هستند.

با این حال، کشورهای عضو «آسه‌آن» همچنان مجاز بودند برخی از «کالاهای حساس» را مستثنی کنند. وزیران تجارت کشورهای عضو «آسه‌آن» در اکتبر ۱۹۹۳ توافق کردند، تعرفه ترجیحی مؤثر مشترک (CEPT) را اصلاح کنند و از این کشورها فقط مالزی و سنگاپور با برنامه اصلی کاهش تعرفه موافقت کردند.

برنامه جدید "AFTA" (منطقه تجارت آزاد «آسه‌آن») که به موجب آن تمام کشورهای عضو به جز بروئی قرار شد برنامه کاهش تعرفه‌ها را از اول ژانویه ۱۹۹۴ شروع کنند، این برنامه به‌طور اساسی تعداد کالاهایی را که شامل روند کاهش تعرفه می‌شدند را افزایش داد و فهرست کالاهایی که مشمول حمایت می‌شدند را کاهش داد.

وزیران امور اقتصادی کشورهای عضو «آسه‌آن» در سپتامبر ۱۹۹۴ توافق کردند که اجرای برنامه "AFTA" را سرعت بخشند و قرار شد تعرفه‌ها را به صفر تا ۵ درصد ظرف مدت ۷ تا ۱۰ سال تقلیل دهند و برای کالاهای تعیین شده برای کاهش تعرفه‌های مقرر، این کار را ظرف مدت ۵ تا ۸ سال انجام دهند.

ویتنام در ژوئیه ۱۹۹۵ به عنوان عضو «آسه‌آن» پذیرفته شد و تا سال ۲۰۰۶ به آن کشور وقت داده شد که توافقنامه‌های تجاری «افتا» را به اجرا درآورد.

وزیران اقتصاد «آسه‌آن» در سپتامبر ۱۹۹۵ در بروئی تشکیل جلسه دادند و از افزایش مهلت برای کاهش تعرفه تا سال ۲۰۰۰ حمایت کردند.

همین وزیران بر اهمیت حفظ حرکت آزادسازی تجاری به منظور اطمینان از ارتباط مستمر در رابطه با سایر گروه‌بندی‌های منطقه‌ای تأکید کردند.

سران دولت‌های «آسه‌آن» در دسامبر ۱۹۹۵ در بانکوک گرد هم آمدند و با حفظ هدف نایل آمدن به ایجاد منطقه آزاد تجاری «آسه‌آن» تا سال ۲۰۰۳ موافقت کردند، این در حالی است که تلاش‌هایی را تا سال ۲۰۰۰ در جهت حذف یا کاهش تعرفه‌ها به کمتر از ۵ درصد برای اکثر کالاها دنبال کردند. قرار شد مسأله آزادسازی برای برخی از صنایع خدماتی شامل بانکداری، مخابرات و گردشگری نیز صورت بگیرد. لائوس و میانمار در ژوئیه ۱۹۹۷ به «آسه‌آن» پیوستند و به آنها از اول ژانویه ۱۹۹۸، ۱۰ سال مهلت داده شد از برنامه تبعیت کنند و آن را به اجرا درآورند. سران «آسه‌آن»

در دسامبر ۱۹۹۷ بار دیگر با تسریع در اجرای «افتا» موافقت نمودند، ولی هیچ تاریخ جدیدی را به عنوان تاریخ مقرر تصریح نکردند.

وزیران اقتصاد «آسه‌آن» در اکتبر ۱۹۹۸ بار دیگر ضمن تأکید مجدد بر تعهد خود نسبت به کاهش محدودیت‌های تجارت در داخل «آسه‌آن» برآورد کردند که ۸۵/۲ درصد کل محصولات و کالاها تا سال ۲۰۰۰ منوط و مشروط به آن می‌شود که تعرفه‌های آنها صفر تا ۵ درصد باشند.

سران کشورهای عضو «آسه‌آن» در دسامبر ۱۹۹۸ در هانوی (ویتنام) تشکیل جلسه دادند و بیانیه اقدامات جسورانه (Bold Measures) را تصویب کردند و راهبردهای «آسه‌آن» را در رویارویی با بحران اقتصادی در منطقه به تفصیل بیان کردند. این راهبردها شامل انگیزه‌هایی جهت جلب سرمایه‌گذاران تا سال ۲۰۰۲ برای ۶ عضو اصلی است که برای نمونه می‌توان از معافیت سه‌ساله مالیات بر درآمد، تسریع در اجرای برنامه ایجاد منطقه سرمایه‌گذاری «آسه‌آن» و افزایش مهلت ایجاد (AFTA) (منطقه آزاد تجاری «آسه‌آن») نام برد.

در ضمن ۹۰ درصد کالاها مشمول ترتیبات ترجیحی تجاری تا سال ۲۰۰۲ شوند. برنامه عمل هانوی که در ضمن در جلسه به عنوان چارچوبی برای توسعه اتحادیه در دوره زمانی ۲۰۰۴-۱۹۹۹ مورد قبول واقع شد، یک سری از برنامه‌ها را با هدف توسعه همکاری اقتصاد کلان و امور مالی و همچنین بسط یکپارچگی اقتصادی، در هم ادغام کرد.

گروه کاری شیوه‌های گمرکی «آسه‌آن» در ژوئن ۱۹۹۶ مبادرت به تنظیم پیش‌نویس چارچوب قانونی برای همکاری منطقه‌ای جهت سهولت و هماهنگی شیوه‌های گمرکی تدوین و طبقه‌بندی کالاها کرد.

هدف از توافقنامه گمرکی، تکمیل طرح ایجاد منطقه آزاد تجاری «آسه‌آن» و ایجاد تسهیلات برای تجارت در درون اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا بود.

این توافقنامه در مارس ۱۹۹۷ در جلسه افتتاحیه وزیران دارایی «آسه‌آن» به امضا رسید.

وزیران «آسه‌آن» در خلال سال ۱۹۹۱ پیشنهاد ارایه شده از سوی دولت مالزی مبنی بر تشکیل یک گروه اقتصادی مرکب از اعضای «آسه‌آن»، جمهوری خلق چین، هنگ‌کنگ، ژاپن، جمهوری کره و تایوان را مورد بحث قرار دادند.

وزیران خارجه «آسه‌آن» در ژوئیه ۱۹۹۳ با یک طرح «سازش» توافق کردند که به موجب آن قرار شد گروه «آسه‌آن» به صورت یک انجمن حزبی در داخل سازمان همکاری اقتصادی کشورهای آسیا - اقیانوس آرام (آپک) باشد، گرچه این امر باید با هماهنگی اجلاس وزیران اقتصاد «آسه‌آن» صورت می‌گرفت.

وزیران دارایی ۹ کشور که در آینده احتمال عضویت در «آسه‌آن» را دارند، در ژوئیه ۱۹۹۴ نخستین نشست غیررسمی گروهی خود را برگزار کردند، اما هیچ پیشرفتی در تشکیل به اصطلاح انجمن حزبی اقتصادی شرق آسیا (EAEC) صورت نگرفت. با توجه به آنکه ژاپن تمایلی به رنجاندن آمریکا نداشت، اما در موضع خود برای پیوستن به این انجمن باقی ماند. دولت آمریکا پیش از شروع گفت‌وگوهای وزیران دارایی ابراز نگرانی کرد که این انجمن احتمالاً «آپک» را با تقسیم آسیا و اقیانوسیه تضعیف می‌کند. با تمام این اوصاف، تا اوایل سال ۱۹۹۸ به ظاهر این احتمال وجود نداشت که انجمن حزبی اقتصادی شرق آسیا (EAEC) به طور رسمی بدعت گذاشته شود.

امنیت

رهبان کشورهای عضو اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا در ژانویه ۱۹۹۲ با

تأکید بر همکاری بیشتر در زمینه مسایل امنیتی داخل گروه، توافق کردند

کنفرانس‌هایی در سطح معاونان وزرای خارجه در خصوص مباحث مربوط به امنیت

منطقه «آسه‌آن»، مذاکراتی در بین خود و نیز با کشورهای دیگر داشته باشند و

مسایل مذکور را مورد بحث و بررسی قرار دهند.

در بیانیه اجلاس وزیران «آسه‌آن» در ژوئیه ۱۹۹۲، اتخاذ راه‌حلی صلح‌آمیز برای حل

منازعه مربوط به جزایر «اسپراتلی» (Spratly) در جنوب دریای چین درخواست

شد. جزایر «اسپراتلی» مورد ادعای جمهوری خلق چین، ویتنام، تایوان، برونئی،

مالزی و فیلیپین است.

(چین در ماه فوریه حکم قانونی را اعلام و تبیین کرد که جزایر «اسپراتلی» به

آبهای چین تعلق دارند).

وزیران خارجه «آسه‌آن» اجرای یک قانون بین‌المللی را برای جنوب دریای چین پیشنهاد کردند که باید بر مبنای اصول مندرج در پیمان «دوستی و همکاری» باشد. در کنفرانس وزارتی بعدی، «آسه‌آن» از آمریکا خواست که حضور نظامی خود را در منطقه به منظور تلافی و جبران عزیمت نیروهایش از فیلیپین، حفظ کند.

آمریکا این تعهد را پذیرفت که موازنه امنیتی را در جنوب شرقی آسیا حفظ کند. با این حال، مسأله حاکمیت جزایر «اسپراتلی» لاینحل باقی ماند و ناآرامی‌های منطقه در اوایل ۱۹۹۵ به اوج رسید. علت این امر نیز اشغال بخشی از قلمرو منازعه از سوی چین بود.

انتظار می‌رفت دستیابی و الحاق ویتنام به «آسه‌آن» در ژوئیه ۱۹۹۵ که تمامی مدعیان جزایر «اسپراتلی» را به غیر از چین و تایوان در اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا گردهم آورد، موجب تحکیم موضع «آسه‌آن» در به مذاکره گذاشتن یک راه‌حل چندجانبه در مورد جزایر شود.

سران دولت‌های «آسه‌آن» در دسامبر ۱۹۹۵ در بانکوک گردهم آمدند و مبادرت به

امضای پیمانی در جهت ایجاد منطقه آزاد سلاح‌های هسته‌ای جنوب شرقی آسیا

(SEANWFZ) کردند. این پیمان به امضای کشورهایمانند کامبوج، میانمار و

لائوس نیز رسید. این پیمان در ضمن مناطق محروم اقتصادی برون ساحلی هر

کشوری را دربرمی گرفت. قرار بود این پیمان با صحنه گذاری تمامی طرفهای

ذیربط، ساخت یا انبارسازی سلاحهای هسته‌ای در داخل منطقه را منع کند. قرار بود

امضاکنندگان به طور مستقل تصمیم بگیرند که آیا بازدیدهای از بندر و حمل و نقل

سلاحهای هسته‌ای از سوی قدرت‌های خارجی از طریق آب‌های منطقه‌ای را مجاز

بدانند یا خیر. این پیمان در ۲۷ مارس ۱۹۹۷ به اجرا گذارده شد. مقامات ارشد

«آسه‌آن» تا زمان ایجاد یک کمیته دائم نظارت، خود مأمور نظارت بر اجرای مفاد

پیمان شدند. وزیران خارجه «آسه‌آن» در ژوئیه ۱۹۹۷ بار دیگر بر تعهد خود نسبت

به اصل عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر تأکید ورزیدند.

با این حال، تلاش گروه در کامبوج نشان‌دهنده تغییر مهمی در سیاست این

کشورها در خصوص مداخله «سازنده» بود، دخالتی که از سوی معاون نخست‌وزیر

مالزی در به رسمیت شناختن وابستگی متقابل فزاینده در منطقه، پیشنهاد شد.

وزیر خارجه تایلند در اجلاس وزارتی ژوئیه ۱۹۹۸ ضمن آنکه همتای فیلیپین‌اش از

وی حمایت می‌کرد، پیشنهاد کرد که «آسه‌آن» به طور رسمی یک سیاست «تعهد

انعطاف‌پذیر» را بپذیرد.

در همین حال نگرانی‌های موجود در خصوص محدودیت‌های مستمر تحمیلی از سوی مقامات میانمار بر فعالان سیاسی، موجب خدشه‌دار شدن روابط «آسه‌آن» با شرکای مذاکره‌کننده خود شده بود. به همین جهت پیشنهاد شد، در مورد امور اجرایی کشورهای عضو که بر کشورهای همسایه اثر می‌گذارد، مذاکره شود. اما این پیشنهاد رد شد و وزیران امور خارجه «آسه‌آن» توافق کردند که تفسیر محدودتری موسوم به «عمل متقابل فزاینده» را پی بگیرند و باب مذاکره را در داخل «آسه‌آن» بگشایند.

اجلاس منطقه‌ای «آسه‌آن» ARF

در اجلاس وزیران خارجه «آسه‌آن» که در ژوئیه ۱۹۹۳ برگزار شد، مسایل امنیتی

داخل منطقه مورد بحث قرار گرفت و قرار شد که کشورهای عضو در این زمینه‌ها

همکاری کنند.

در اجلاس غیررسمی منطقه‌ای «آسه‌آن» در سال ۱۹۹۴، علاوه بر کشورهای عضو، نمایندگان استرالیا، کانادا، جامعه اروپا، ژاپن، کره جنوبی، نیوزیلند و آمریکا و نیز جمهوری خلق چین، لائوس، پاپوآگینه‌نو، روسیه و ویتنام شرکت داشتند. در اولین نشست رسمی اجلاس منطقه‌ای در ژوئیه ۱۹۹۴ که در پی اجلاس وزیران خارجه «آسه‌آن» در بانکوک برگزار شد، توافق گردید که اجلاس منطقه‌ای به‌طور سالانه برگزار شود.

در اجلاس بعدی که در اوت ۱۹۹۵ در برونتی برگزار شد، چارچوب فعالیت آینده اجلاس منطقه‌ای «آسه‌آن» تبیین شد که سه محور اصلی، افزایش اعتمادسازی (شامل مدرسانی در وقت بلایا و فعالیت‌های صلح‌جویانه)، توسعه دیپلماسی پیشگیرانه و بررسی جزییات رهیافت‌های منجر به درگیری داشت. در این اجلاس تصریح شد که اجلاس منطقه‌ای «آسه‌آن» در مرحله مقدماتی اجرای برنامه‌های اعتمادسازی است. وزیران خارجه حاضر در این اجلاس ضمن پاسخ به درخواست چین در خصوص عدم بحث صریح درباره جزایر «اسپراتلی»، در مورد ادعاهای چندجانبه مربوط به حاکمیت در منطقه ابراز نگرانی کردند و در بیانیه دیگری خواستار پایان دادن فوری به انجام آزمایش‌های هسته‌ای در منطقه شدند. در آن زمان

آزمایش‌های هسته‌ای فرانسه در جنوب اقیانوس آرام انجام می‌شد. سومین جلسه منطقه‌ای «آسه‌آن» که در ژوئیه ۱۹۹۶ برگزار شد و برای اولین بار هند و میانمار در آن شرکت داشتند، در خصوص یک سری معیارها و اصول رهنمودی برای توسعه آینده گروه توافق کرد.

به ویژه، تصمیم گرفته شد که اجلاس منطقه‌ای «آسه‌آن» فقط به کشورهایی اجازه حضور در اجلاس را بدهد که نفوذ مستقیم بر صلح و امنیت منطقه شرق آسیا و اقیانوس آرام دارند.

این اجلاس از تلاش‌های کلیه مدعیان بر مناطق جنوب چین در جهت حل هر گونه منازعاتی بر طبق مقررات بین‌المللی حمایت کرد و اهمیت پایان دادن به تمامی آزمایش‌های سلاح‌های هسته‌ای در منطقه را مورد تصدیق قرار داد.

در اجلاس منطقه‌ای «آسه‌آن» که در ژوئیه ۱۹۹۷ تشکیل شد، پیشرفت حول دو محور نخست فعالیت اجلاس از طریق ساختار گروه‌ها و اجلاس کاری داخلی بررسی شد.

بررسی مسایل امنیتی در منطقه از سوی اجلاس تحت‌الشعاع نگران‌هایی در مورد وضعیت سیاسی کامبوج قرار گرفت و در اجلاس مذکور توصیه شد از مداخله «آسه‌آن» در بازگرداندن ثبات به آن کشور حمایت شود. میانمار و لائوس برای نخستین بار در اجلاس منطقه‌ای شرکت کردند. در ضمن به مغولستان اجازه داده شد برای اولین بار در اجلاس شرکت کند. در این اجلاس، آزمایش‌های اخیر سلاح‌های هسته‌ای در منطقه محکوم شد، ولی این اجلاس از انتقاد صریح به ویژه از هند و پاکستان به عنوان دو کشور درگیر در این قضیه، خودداری کرد.

روابط خارجی

/ اتحادیه اروپا: در مارس ۱۹۸۰ یک توافقنامه همکاری بین کشورهای عضو «آسه‌آن» و جامعه اروپا امضا شد (جامعه اروپا در اول نوامبر ۱۹۹۳ تجدید ساختار شد و به اتحادیه اروپا معروف شد) هدف از انعقاد این توافقنامه، تحکیم روابط تجاری موجود و افزایش همکاری در محورهای علمی و کشاورزی بود.

یک کمیته مشترک همکاری در ماه نوامبر ۱۹۸۰ تشکیل جلسه داد و از آن به بعد سالانه تشکیل شد. در جلسه سال ۱۹۸۰ برنامه همکاری علمی و فناوری تنظیم شد

و برنامه‌هایی برای افزایش تماس‌هایی بین صاحبان صنایع از دو منطقه تصویب و در مورد تأمین مالی طرح‌های منطقه‌ای «آسه‌آن» از سوی جامعه اروپا توافق شد. در دسامبر ۱۹۸۳ «شورای بازرگانی آسه‌آن و جامعه اروپا» آغاز به کار کرد. هدف از آن، تشکیل اجلاسی با شرکت نمایندگان بازرگانی دو منطقه و تعیین هویت طرح‌های مشترک بود.

از آن زمان به بعد سه شورای اطلاعات بازرگانی اروپایی در کشورهای مالزی، فیلیپین و تایلند به منظور افزایش همکاری بخش خصوصی تشکیل شد. اولین اجلاس وزیران امور اقتصادی «آسه‌آن» و کشورهای عضو جامعه اروپا در اکتبر ۱۹۸۵ برگزار شد.

در سال ۱۹۸۶ یک گروه مشترک از کارشناسان تجاری ایجاد شد تا مشکلات دستیابی به بازارهای «آسه‌آن» و موضوع‌های مشابه را بررسی کند و کمیته‌های مشترک سرمایه‌گذاری در سال ۱۹۸۷ در تمامی پایتخت‌های کشورهای عضو «آسه‌آن» ایجاد شدند.

جامعه اروپا در دسامبر ۱۹۹۱ رهنمودهای جدیدی را در خصوص توسعه همکاری، افزایش کمک به آسیا و همچنین ایجاد تغییری در نوع کمکی که به کشورهای عضو «آسه‌آن» ارائه می‌شود، پذیرفت و بر مسأله آموزش، علوم و فناوری و سرانجام سرمایه‌گذاری با قبول مخاطره (ریسک) بیش از کمک برای عمران روستایی، تأکید کرد.

«آسه‌آن» و جامعه اروپا در اکتبر ۱۹۹۲ در خصوص افزایش مبادلات تجاری بین مناطق و سرمایه‌گذاری فیما بین توافق و بیانیه مشترکی را در حمایت از حقوق بشر منتشر کردند.

این توافق به رغم تهدید پرتغال در وتوی آن به نشانه اعتراض به کشتار تظاهرکنندگان در تی‌مور شرقی از سوی نیروهای امنیتی اندونزی در نوامبر ۱۹۹۱ حاصل شد.

مقامات ارشد «آسه‌آن» و اتحادیه اروپا در ماه مه ۱۹۹۵ بر ابتکار عملی برای تشکیل اجلاس آسیا - اروپا (ASEM) صحه گذاشتند. این ابتکار عمل به منظور تحکیم روابط بین دو منطقه اقتصادی بود. گروهی از مقام‌های ارشد «آسه‌آن» و اتحادیه اروپا در ماه اکتبر ۱۹۹۵ برای بررسی سمت و سوی آینده روابط دو طرف ایجاد شد.

در نوامبر ۱۹۹۶ برنامه مبادله مدیران میانی «آسه‌آن» و اتحادیه اروپا به عنوان بخشی از تلاش‌ها جهت افزایش همکاری و تفاهم بین بخش‌های صنعتی و بازرگانی در هر دو منطقه آغاز شد.

در فوریه ۱۹۹۷ یک اجلاس وزارتی در سنگاپور برگزار شد. این اجلاس به رغم اختلاف‌های جاری در مورد حقوق بشر (به‌ویژه اعطای وضعیت عضویت کامل به میانمار و اوضاع تی‌مور شرقی که مانع عقد توافقنامه جدید همکاری شد)، مبادرت به انتشار یک بیانیه مشترک نهایی کرد و به موجب آن دو طرف ملزم و متعهد به تقویت همکاری و گفت‌وگو در مورد اقتصاد بین‌الملل و تجارت دوجانبه، مسایل امنیتی و اجتماعی شدند. در ضمن پروتکلی در مورد توافقنامه همکاری سال ۱۹۸۰ امضا شد که به موجب آن مشارکت ویتنام در روند مذاکره عملی شد. تشکیل جلسه کمیته همکاری مشترک در نوامبر ۱۹۹۷ به تعویق افتاد و سپس لغو شد. علت لغو جلسه منازعه مربوط به مشارکت میانمار در جلسه به عنوان ناظر بود.

توافقنامه سازشی که مقامات میانمار را مجاز به شرکت در جلسات به عنوان ناظر می‌کرد، در نوامبر ۱۹۹۸ به امضا رسید. دومین اجلاس آسیا - اروپا در آوریل ۱۹۹۸ برگزار شد.

جمهوری خلق چین

تلاش برای بهبود روابط مشورتی بین آسه‌آن و چین در سال ۱۹۹۳ آغاز شد و

متعاقب آن کمیته‌های مشترکی در مورد همکاری اقتصادی و تجاری و همچنین

همکاری علمی و فنی تشکیل شدند.

اولین مشورت‌های رسمی بین مقام‌های ارشد دو طرف در آوریل ۱۹۹۵ صورت

گرفت. نمایندگان آسه‌آن در مورد اقدام تجاوز کارانه چین در جزایر «اسپراتلی» به

ویژه مجاز کردن فعالیت‌های ماهی‌گیری غیرقانونی و احداث تأسیسات نیمه‌دائم

دریایی در یکی از جزیره‌نماهای مورد منازعه، به شدت ابراز نگرانی کردند.

چین در ماه ژوئیه به وزیران خارجه آسه‌آن اطمینان داد که این کشور خواهان

راه‌حلی صلح‌آمیز براساس قانون بین‌المللی براساس قانون بین‌المللی برای منازعه

حاکمیت بر جزایر می‌باشد.

در همان زمان، چین بار دیگر ادعاهای خود را بر جزایر تکرار کرد. به رغم نگرانی مستمر آسه‌آن در مورد ادعاهای چین در جنوب دریای چین، تلاش‌هایی به منظور تحکیم روابط بین دو طرف به عمل آمده و چین در ژوئیه ۱۹۹۶ اجازه یافت در کنفرانس‌های معاونان وزرا به عنوان یک عضو کامل مذاکره‌کننده شرکت جوید.

در فوریه ۱۹۹۷ یک کمیته مشترک همکاری برای هماهنگی مذاکرات چین و آسه‌آن و تمامی جوانب روابط بین دو طرف تشکیل شد. چین در ماه آوریل در جلسه مقام‌های ارشد آسه‌آن برای اولین بار توافق کرد، مسایل مربوط به جنوب دریای چین را در یک نشست چندجانبه بیش از آنکه مباحثات را بر مبنایی دوجانبه محدود سازد، بحث نماید.

روابط بین دو طرف با اعلام حمایت چین از توسعه گروه‌بندی آسه‌آن تحکیم بیشتری یافت. توسعه آسه‌آن از طریق اعطای عضویت به کامبوج (که سپس به تعویق افتاد)، لائوس و میانمار و اتخاذ تصمیمی مبنی بر تشکیل شورای مشترک بازرگانی جهت افزایش تجارت و سرمایه‌گذاری دوجانبه صورت گرفت.

چین در اجلاس غیررسمی سران که در ماه دسامبر ۱۹۹۷ برگزار شد، شرکت کرد. اجلاسی که در پایان آن دو طرف یک بیانیه مشترک صادر کردند و به موجب آن تعهد خود را بر حل منازعات منطقه‌ای از طرق صلح‌آمیز تأیید کردند.

ژاپن

اجلاس آسه‌آن و ژاپن در سال ۱۹۹۷ برای بحث در مورد موضوعات مورد نگرانی فیما بین در زمینه‌های تجارت، سرمایه‌گذاری، انتقال فناوری و افزایش مساعدت برگزار شد.

تنها اجلاس وزیران اقتصاد آسه‌آن و وزیر تجارت بین‌الملل و صنایع ژاپن در اکتبر ۱۹۹۲ برگزار شد. در این جلسه و پس از آن، آسه‌آن از ژاپن درخواست کرد که میزان سرمایه‌گذاری خود را در کشورهای عضو افزایش دهد و بازارهای خود را به روی کالاهای ساخت آسه‌آن به منظور کاهش کسری تراز تجاری با ژاپن، بیش از پیش بگشاید.

ژاپن موافقت کرد، امتیازات آسه‌آن را به موجب نظام کلی تعرفه تا سال ۲۰۰۱ تمدید نماید.

همکاری عمرانی و فرهنگی آسه‌آن و ژاپن از سال ۱۹۹۳ به موجب طرح‌هایی شامل برنامه مبادله فنی داخل آسه‌آن، برنامه افزایش همکاری ژاپن و آسه‌آن و برنامه دولتی آسه‌آن و ژاپن توسعه یافته است.

در دسامبر ۱۹۹۷، ژاپن که در اجلاس غیررسمی سران در مالزی شرکت کرده بود، توافق کرد ورود کالاهای ساخت کشورهای عضو آسه‌آن به بازارش افزایش یابد و فرصت‌های آموزشی برای بیش از ۲۰ هزار جوان را به منظور کمک به توسعه اقتصاد داخلی آسه‌آن فراهم آورد.

در بیانیه مشترکی که در پایان اجلاس انتشار یافت، هر دو طرف متعهد شدند که همکاری بیشتری داشته باشند و در جهت افزایش صلح و ثبات منطقه‌ای همکاری کنند.

سران کشورهای عضو آسه‌آن در دسامبر ۱۹۹۸ از ابتکار عمل ژاپن که در اکتبر همان سال اعلام شد، استقبال کردند. این ابتکار عمل در مورد تخصیص ۳۰ میلیارد دلار آمریکا برای افزایش بهبود اقتصادی در منطقه بود. در همان حال، نخست‌وزیر ژاپن اعلام کرد که ۵ میلیارد دلار دیگر را به عنوان وام‌های واگذاری جهت اجرای طرح‌های زیربنایی برای آسه‌آن در نظر گرفته است.

سایر کشورها

به موجب برنامه همکاری اقتصادی استرالیا و آسه‌آن، استرالیا فعالیت‌های آسه‌آن را مورد حمایت مالی قرار داد و مبادرت به تشکیل شورای بازرگانی مشترک در سال ۱۹۸۰ کرد.

مرحله سوم برنامه در اواسط ۱۹۹۴ با اعطای کمک مالی به ارزش ۳۲ میلیون دلار استرالیا به آسه‌آن آغاز شد.

در یک دوره زمانی منتهی به ژوئن ۱۹۹۸، تمرکز عمده بر روی طرح‌هایی در مدیریت محیط زیست، مخابرات، حمل و نقل و بخش‌های کشاورزی و صنعتی بود.

روابط همکاری با زلاندنو بر مبنای برنامه ارتباط «بین‌نهادی» و برنامه افزایش تجارت و سرمایه‌گذاری استوار بود و به موجب آن کمک‌های مالی متوجه توسعه جنگل‌ها، فناوری تولید لبنیات و مدیریت دامپزشکی بود.

در نوامبر ۱۹۹۳ یک کمیته جدید مدیریت زلاندنو و آسه‌آن به منظور نظارت بر اجرای طرح‌های همکاری آغاز به کار کرد.

در رابطه با همکاری آسه‌آن با آمریکا می‌توان به کمک‌های مالی آمریکا برای امور بازرگانی کوچک و متوسط و سایر طرح‌ها و نیز ایجاد یک مرکز مبادله فناوری اشاره کرد.

آسه‌آن و آمریکا در سال ۱۹۹۰ یک گروه مشترک کاری تشکیل دادند که هدف آن بررسی روابط اقتصادی آسه‌آن با آمریکا و همچنین شناسایی و تعیین برنامه‌هایی بود که به موجب آنها مناسبات اقتصادی می‌توانست تقویت شود.

طرح‌های همکاری آسه‌آن و کانادا شامل فناوری شیلات، صنایع مخابراتی، بهره‌گیری از انرژی خورشیدی و یک مرکز کاشت درختان جنگلی می‌باشد.

در سال ۱۹۹۴ یک کمیته مشترک برنامه‌ریزی و نظارت ایجاد شد و برای اولین بار در اکتبر ۱۹۹۵ تشکیل جلسه داد. هدف آن نظارت بر طرح‌های برنامه‌ریزی و سطوح اجرا بود.

جمهوری کره در ژوئیه ۱۹۹۱ به عنوان «شریک در گفت‌وگو» مورد پذیرش آسه‌آن قرار گرفت و در دسامبر همان سال، اتاق بازرگانی مشترک آسه‌آن و کره تشکیل شد.

طرح‌های همکاری در خلال سال ۱۹۹۵ در ارتباط با توسعه منابع انسانی، علوم و فناوری، توسعه کشاورزی و تجارت و سیاست‌های سرمایه‌گذاری به اجرا درآمدند.

جمهوری کره در دسامبر ۱۹۹۷ در جلسه غیررسمی سران آسه‌آن شرکت کرد.

در ژوئیه ۱۹۹۳ کشورهای هند و پاکستان به عنوان شرکای ناحیه‌ای آسه‌آن مورد قبول واقع شدند. شرکای ناحیه‌ای می‌توانند در جلسات آسه‌آن در مورد برخی بخش‌ها همچون تجارت، حمل‌ونقل و ارتباطات و گردشگری حضور یابند.

پس از آن شورای بازرگانی آسه‌آن و هند تشکیل شد و برای اولین بار در فوریه ۱۹۹۵ در دهلی نو تشکیل جلسه داد.

اجلاس سران آسه‌آن در دسامبر ۱۹۹۵ با افزایش سطح وضعیت هند به سطح یک شریک مذاکره، توافق کرد. هند به‌طور رسمی در کنفرانس معاونان وزیر در ژوئیه ۱۹۹۶ پذیرفته شد. هند در ژوئیه ۱۹۹۸ پیشنهاد ارایه شده مبنی بر اینکه پاکستان در اجلاس منطقه‌ای آسه‌آن برای بحث در مورد مسایل مربوط به آزمایش سلاح‌های هسته‌ای هر دو کشور حضور یابد را رد کرد.

آسه‌آن در سال ۱۹۸۱ میزبانی یک کنفرانس سازمان ملل در مورد کامبوج را پذیرفت و اطمینان داد که آسه‌آن (نه به عنوان یک گروه) به هیچ جناحی سلاح نمی‌دهد.

در جلسات غیررسمی ۸۹-۱۹۸۸ که از سوی نمایندگان ویتنام و لائوس برگزار شد، آسه‌آن و جناح‌های کامبوجی در خصوص راه‌حل ممکن سیاسی در کامبوج به بحث پرداختند.

آسه‌آن در کنفرانس بین‌المللی در مورد کامبوج که در پاریس در ژوئیه/اوت ۱۹۸۹ برگزار شد، شرکت کرد و مذاکرات بیشتری در جاکارتا در فوریه ۱۹۹۰ در این مورد انجام گرفت که هیچیک از آنها نتوانستند به راه‌حلی سیاسی دست یابند.

وزیران آسه‌آن در ژوئیه همان سال خواستار تشکیل یک شورای عالی ملی (SNC) با شرکت دولت کامبوج که تحت حمایت ویتنام و سه گروه مخالف بود، شد.

پیشنهاد سازمان ملل برای تشکیل یک شورای عالی ملی و برگزاری انتخابات تحت نظارت سازمان ملل در سپتامبر ۱۹۹۰ از سوی تمامی جناح‌های کامبوج پذیرفته شد.

در پی بازگشت گسترده آوارگان کامبوج در سال ۹۳-۱۹۹۲، آسه‌آن در ژاپن کارشناسان فنی را برای کمک به اسکان مجدد آنها به کار گماشت. وزیران خارجه آسه‌آن و شرکای مذاکره‌ای آنها در ژوئیه ۱۹۹۴ توافق کردند، به‌منظور کمک به دولت کامبوج در تحکیم موضعش، به آن کشور آموزش نظامی بدهند.

در ژوئیه ۱۹۹۵ توافق شد که به کامبوج «وضعیت ناظر» داده شود. سپس همکاری بین دو طرف بر روی مسایلی همچون پذیرش آینده کامبوج در گروه به عنوان یک عضو کامل متمرکز شد. وزیران خارجه آسه‌آن در مه ۱۹۹۷ تأیید کردند که کامبوج به همراه لائوس و میانمار در ژوئیه همان سال به گروه راه یابند. با این حال در اواسط ژوئیه عضویت کامبوج به علت برکناری شاهزاده «رانارید» و ناآرامی داخلی منتج از آن به تعویق افتاد.

سپس در همان ماه رهبر کامبوج یعنی «هان سن» نخست‌وزیر دوم کامبوج توافق کرد که آسه‌آن نقش میانجی را در بازگرداندن ثبات به کشور و تدارک دیدن یک انتخابات آزاد داشته باشد.

در اوایل اوت ۱۹۹۷، وزیران خارجه اندونزی، فیلیپین و تایلند به نمایندگی از طرف آسه‌آن به منظور تأیید این اهداف با «هان سن» ملاقات کردند.

«هان سن» در ژانویه ۱۹۹۸ ملاقات با هیأت سه‌نفری آسه‌آن را نپذیرفت. با این حال یک گروه ناظر از آسه‌آن به هیأت بین‌المللی نظارت پیوست تا بر امر انتخابات که در ژوئیه ۱۹۹۸ در کامبوج برگزار شد، نظارت کند.

تصویب مجامع بین‌المللی در مورد اجرای انتخابات و در نتیجه پیروزی «هان سن»، موجب شد که آسه‌آن با بررسی مجدد ورود کامبوج به اتحادیه موافقت کند.

در پی ایجاد یک دولت ائتلافی در کامبوج در ماه دسامبر ۱۹۹۸، این کشور از سوی دولت ویتنام به عنوان دهمین عضو آسه‌آن مورد استقبال قرار گرفت. این استقبال به رغم جلسه اولیه وزیران خارجه که در آن شرکت کنندگان نتوانستند تصمیمی جمعی اتخاذ کنند، صورت گرفت. ورود رسمی کامبوج به آسه‌آن در اوایل ۱۹۹۹ صورت گرفت.

در ژوئیه ۱۹۹۲، ویتنام و لائوس پیمان دوستی و همکاری آسه‌آن را امضا کردند. در پی آن، دو کشور در جلسات آسه‌آن و کمیته‌های آن به عنوان دو عضو ناظر شرکت کردند.

در ژوئیه ۱۹۹۴ یک هیأت رسمی از میانمار در اجلاس سالانه وزارتی بنا به دعوت دولت میزبان یعنی تایلند (بر مبنای سیاست آسه‌آن مبنی بر اجرای «مداخله سازنده» محدود با میانمار به منظور تشویق دموکراسی در آن کشور) حضور یافت.

میانمار در ژوئیه ۱۹۹۵ مبادرت به امضای پیمان دوستی و همکاری آسه‌آن کرد. آسه‌آن در ژوئیه ۱۹۹۶ به میانمار وضعیت ناظر را اعطا کرد و به آن کشور اجازه داد در اجلاس منطقه‌ای آسه‌آن راه یابد.

این اجازه علی‌رغم آن داده شد که ملاحظات شدیدی از سوی دولت‌های استرالیا، کانادا و آمریکا به علت وضعیت حقوق بشر در میانمار وجود داشت.

سران دولت‌های آسه‌آن که در نوامبر ۱۹۹۶ در اجلاس غیررسمی سران در جاکارتا شرکت کردند، با ورود میانمار به گروه به عنوان عضو کامل موافقت کردند و در همان زمان کامبوج و لائوس نیز اجازه ورود به گروه را یافتند.

با وجود آنکه عضویت کامبوج تا مدتی به تعویق افتاده بود، لائوس و میانمار در ژوئیه ۱۹۹۷ اجازه ورود به گروه را پیدا کردند.

در ژوئن ۱۹۹۶ وزیران کشورهای عضو آسه‌آن، جمهوری خلق چین، کامبوج، لائوس و میانمار چارچوبی را برای همکاری عمرانی آسه‌آن و کشورهای حوزه رودخانه «مکونگ» پذیرفتند.

هدف از این ابتکار عمل، تقویت یکپارچگی منطقه در جهت همکاری بیشتر در مورد مسایلی همچون قاچاق مواد مخدر، مهاجرت کارگران و گردشگری و ایجاد سهولت در روند توسعه آینده آسه‌آن بود.

قرار شد گروه‌های کارشناسان و مقام‌های ارشد برای بررسی مسایل مالی و پیشنهادهایی جهت ارتباط در منطقه تشکیل جلسه دهند. این ارتباطات شامل شبکه خط لوله گاز، خط آهن و ایجاد یک منطقه مشترک زمانی بود.

گروه کاری خطوط آهن در دسامبر ۱۹۹۶ جمعی از مشاوران را برای مطالعه اسکان‌پذیری پیشنهادات

منسوب کردصنایع:

اجرای برنامه مکمل صنایع آسه‌آن در سال ۱۹۸۱ آغاز شد و به موجب آن کشورهای عضو تشویق به تولید محصولات مکمل در بخش‌های خاص صنعتی برای مبادله ترجیحی کالاها در میان خود شدند. برای مثال، قطعاتی که در صنایع خودروسازی استفاده می‌شدند. (این برنامه به موجب طرح تکمیلی «نوع به نوع» که در سال ۱۹۸۸ تنظیم شد، ه اجرا درآمد.)

هدف از تشکیل اتاق‌های بازرگانی و صنایع آسه‌آن، توسعه همکاری اقتصادی و صنعتی این اتحادیه و مشارکت در این گونه فعالیت‌های بخش خصوصی است. در سال ۹۵-۱۹۹۴ توافق شد یک دبیرخانه دائمی اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا (آسه‌آن) در دبیرخانه این اتحادیه ایجاد شود. «طرح مشترک صنعتی آسه‌آن» (ATJV) در سال ۱۹۸۳ آغاز به کار کرد و طرح‌هایی را با دست کم ۴۰ درصد مشارکت از سوی شرکت‌های بخش خصوصی از کشورهای عضو آسه‌آن یا بیش از آن، تعیین کرد. هدف از این اقدام، دستیابی به مبادلات تجاری ترجیحی (به شکل کاهش تعرفه‌ها تا ۹۰ درصد) در داخل منطقه بود.

در سپتامبر ۱۹۹۴ مقام‌های اقتصادی کشورهای آسه‌آن با هدف همسو ساختن «طرح مشارکت صنعتی آسه‌آن» با توافقنامه «تعرفه ترجیحی مؤثر مشترک» (CEPT) و حفظ حدود تجارت ترجیحی، تغییراتی را در «طرح مشترک صنعتی» به وجود آوردند.

در آوریل ۱۹۹۵ جلسه وزیران اقتصاد اعضای آسه‌آن با مرحله‌بندی طرح مشترک آسه‌آن و طرح تکمیلی «نوع به نوع» موافقت کرد. هدف «کمیته مشورتی آسه‌آن در خصوص استانداردها و کیفیت» (ACCSQ) بسط تفاهم و اجرای مفاهیم کیفیت است که در تحکیم و تقویت توسعه اقتصادی یک کشور عضو و همچنین در کمک به حذف موانع تجاری با اهمیت تلقی می‌شود. ACCSQ (کمیته مشورتی آسه‌آن در خصوص استانداردها و کیفیت) از سه گروه کاری تشکیل می‌شود. این سه گروه شامل استانداردها و اطلاعات، متابعت و ارزیابی و آزمایش و سنجیدن می‌باشند. این کمیته در سپتامبر ۱۹۹۴ از سوی سازمان بین‌المللی استانداردیزه کردن به عنوان سازمان استانداردها برای جنوب شرقی آسیا به رسمیت شناخته شد.

کمیته مذکور در سال ۱۹۹۵ مبادرت به بررسی حذف موانع فنی در سر راه تجارت کرد تا بتواند ایجاد منطقه آزاد تجاری آسه‌آن (AFTA) را تسهیل نماید.

در سپتامبر ۱۹۹۴ یک گروه کاری ماهر در خصوص همکاری آثار فرهنگی تشکیل شد. هدف این گروه، تنظیم چارچوب توافقنامه‌ای در مورد همکاری آثار فرهنگی و بسط فعالیت‌های آسه‌آن در جهت حفظ آثار فرهنگی در منطقه بود.

آسه‌آن در نظر دارد تا سال ۲۰۰۴ یک پایگاه داده‌های الکترونیکی جهت تقویت اداره ثبت آثار فرهنگی ایجاد کند. در سال ۱۹۸۸ صندوق تأمین مالی آسه‌آن با سرمایه‌ای به مبلغ ۱۵۰ میلیون دلار آمریکا تشکیل شد. بانک توسعه آسیایی ۱۵ میلیون دلار از این مبلغ را به صورت کمک به صندوق پرداخت کرد تا در سرمایه‌گذاری‌های سهام در کشورهای آسه‌آن به ویژه در شرکت‌های کوچک و متوسط هزینه شود.

برنامه عمل هانوی که در دسامبر ۱۹۹۸ به تصویب سران کشورهای آسه‌آن رسید، یک سری ابتکار عمل‌هایی را برای بالا بردن سطح توسعه در شرکت‌های کوچک و متوسط شامل آموزش و کمک فنی، فعالیت‌های همکاری و دستیابی بیشتر به اطلاعات در هم ادغام کرد.

امور مالی، بانکی و سرمایه‌گذاری

به منظور حمایت از تجارت و سرمایه‌گذاری در منطقه آسه‌ان، سران کشورهای عضو اتحادیه ملل جنوب شرقی آسیا در سال ۱۹۸۷ توافق کردند که همکاری‌های منطقه‌ای در خصوص امور مالی، بانکی و سرمایه‌گذاری را سرعت بخشند.

آنها برنامه‌هایی را برای افزایش نقش ارزهای آسه‌ان در تجارت منطقه‌ای به منظور کمک به مذاکره در خصوص راه‌های اجتناب از دو برابر کردن مالیات و بهبود کارایی کارگزاران مالیات و گمرکات، پذیرفتند. در سال ۱۹۸۸ شرکت سهامی بیمه اتکایی آسه‌ان با سرمایه مجاز اولیه به مبلغ ۱۰ میلیون دلار آمریکا تأسیس شد.

در دسامبر سال ۱۹۹۵ اجلاس سران اتحادیه، ایجاد یک منطقه سرمایه‌گذاری آسه‌ان (AIA) را پیشنهاد کرد. سایر برنامه‌های جلب منابع مالی بیشتر به داخل منطقه، شامل برنامه عمل آسه‌ان برای افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و سرمایه‌گذاری داخل آسه‌ان بود که در خلال سال ۱۹۹۶ به اجرا درآمد. رؤسای بانک‌های مرکزی آسه‌ان در فوریه ۱۹۹۷ توافق کردند، تلاش‌هایی را برای مبارزه با سوداگری ارز از طریق ایجاد شبکه توافقنامه‌های خرید مجدد ارز، افزایش دهند.

با این حال، از اواسط سال ۱۹۹۷ چندین ارز آسیایی به دلیل فعالیت‌های سوداگرانه تضعیف شدند. تلاش‌های ناموفق بعدی در حمایت از نرخ‌های ارز به سقوط بازارهای مالی در برخی کشورها و همچنین به افت رشد اقتصادی منطقه دست‌کم در کوتاه مدت انجامید و این در حالی بود که دولت‌ها در انجام اصلاحات ساختاری اقتصاد کلان متعهد بودند.

وزیران دارایی اتحادیه در اوایل دسامبر ۱۹۹۷ گردهم آمدند و در مورد آزادسازی بازارهای مالی و افزایش نظارت بر روند اقتصادی کشورهای عضو به منظور کمک به جلوگیری از وخامت بیشتر اقتصاد منطقه توافق کردند. وزیران دارایی آسه‌ان در ضمن بر پیشنهاد ارایه شده مبنی بر تأسیس صندوق تسهیلات مالی آسه‌ان برای تأمین کمک اضطراری جهت حمایت از برنامه‌های اعتبار بین‌المللی و اصلاحات ساختاری، صحنه گذاشتند.

رهبان آسه‌ان در اجلاس غیررسمی سران که در اواخر دسامبر ۱۹۹۷ برگزار شد، بیانیه مشترکی صادر کردند و در آن نیاز به حمایت متقابل برای رویارویی با بحران مالی منطقه را بیان کردند و خواستار دریافت کمک بیشتر از مجامع بین‌المللی برای فایق شدن بر بحران اقتصادی شدند. سران دولت‌های آسه‌ان در ضمن توافق کردند که اجرای برنامه «ایجاد منطقه سرمایه‌گذاری آسه‌ان» را تسریع کنند تا بتوانند تجارت در داخل اتحادیه را بسط دهند و به جلب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بپردازند.

اجلاس وزارتی آسه‌ان در ژوئیه ۱۹۹۸ تصمیمات متخذه از سوی وزیران دارایی در فوریه همان سال مبنی بر افزایش استفاده از ارزهای منطقه‌ای برای پرداخت‌های مبادلات تجاری و ایجاد مکانیزم نظارت اقتصادی را تصویب کردند و بر آنها صحنه گذاشتند.

وزیران امور اقتصادی آسه‌ان در اکتبر همان سال در مانیل (پایتخت فیلیپین) تشکیل جلسه دادند و توافقنامه‌ای در مورد منطقه سرمایه‌گذاری آسه‌ان (AIA) امضا کردند. در این توافقنامه پیش‌بینی شد

که برای پیشنهادهای داخلی و سایر سرمایه‌گذاری‌های مستقیم آسه‌آن در داخل گروه تا سال ۲۰۱۰ حالت برابری (برخورد یکسان) و برای تمامی سرمایه‌گذاران خارجی تا سال ۲۰۲۰، در نظر گرفته شود. این اجلاس در ضمن تأیید کرد که سیستم نظارتی پیشنهادی برای نظارت بر ثبات اقتصادی و نظام‌های مالی کشورهای عضو در اسرع وقت به اجرا درآید، سیستمی که به ارایه داوطلبانه اطلاعات اقتصادی از سوی تمام اعضا به کمیته نظارت که مقر آن در جاکارتای اندونزی است، نیاز دارد. روند نظارتی آسه‌آن و چارچوب توافقنامه مربوط به منطقه سرمایه‌گذاری آسه‌آن، در برنامه عمل هانوی که مورد تصویب سران دولت‌ها در دسامبر ۱۹۹۸ قرار گرفت، آمده است.

قرار بود طرح ایجاد منطقه سرمایه‌گذاری آسه‌آن از طریق اجرای برنامه‌های عمل ملی و گروهی بر اساس برنامه‌هایی مانند همکاری و ایجاد تسهیلات و بالا بردن سطح آگاهی و آزادسازی به اجرا درآید. اجلاس سران آسه‌آن نیز با تسریع اصلاحات به ویژه در بخش‌های بانکی و مالی موافقت کرد. این توافق با هدف تقویت اوضاع اقتصادی منطقه و بسط آزادسازی بخش خدمات مالی صورت گرفت. کشاورزی و جنگل‌داری

میان اعضای اتحادیه کشورهای جنوبی شرقی آسیا یک توافقنامه بر مبنای مدیریت مشترک منابع شیلات، شراکت در بهره‌گیری از فناوری جدید و همکاری در بازاریابی محصولات تنظیم شده بود. کنفرانسی که در خصوص مدیریت شیلات و راهبردهای توسعه در منطقه آسه‌آن در ژوئیه ۱۹۹۴ در بانکوک (تایلند) برگزار شد، با افزایش تولید ماهی از طریق به کارگیری فناوری‌های جدید، توسعه منابع آبی، بهبود کیفیت تولید و مشارکت بیشتر بخش خصوصی موافقت کرد.

همکاری در بخش جنگل‌داری به طور عمده بر طرح‌های مشترک که از سوی شرکای مذاکره‌ای آسه‌آن تأمین مالی می‌شد، تأکید داشت. شرکای مذکور شامل مرکز پرورش درختان جنگلی، مؤسسه مدیریت جنگل‌داری و «مرکز فناوری الوار آسه‌آن» بودند.

نمایندگان دبیرخانه آسه‌آن در آوریل ۱۹۹۵ و گروه‌های بخش خصوصی این اتحادیه برای هماهنگی در اجرای طرح برای افزایش صادرات محصولات کشاورزی و جنگل‌داری آسه‌آن، گرد هم آمدند. آسه‌آن به منظور اجرای بخشی از تلاش‌هایش در حصول اطمینان از وجود امنیت غذایی در منطقه، از ذخیره اضطراری برنج به میزان ۵۳۰۰۰ تن برخوردار است.

برنامه آسه‌آن برای آموزش و بررسی مبادلات محصولات کشاورزی برای زارعین، کارشناسان کشاورزی و اعضای تعاونی‌های کشاورزی، آغاز شده است. آسه‌آن در خلال سال ۱۹۹۸ از تأثیر بحران اقتصادی منطقه بر بخش کشاورزی و اثرات احتمالی تغییرات آب و هوایی نگران بود. وزیران کشاورزی و جنگل‌داری آسه‌آن در ماه سپتامبر همان سال در هانوی تشکیل جلسه دادند و یک برنامه عمل راهبردی را برای دوره زمانی ۲۰۰۴-۱۹۹۹ تصویب کردند.

در این برنامه جامع، بر برنامه‌ها و فعالیت‌هایی با هدف افزایش سطح امنیت غذایی منطقه، توجه به موقعیت رقابت بین‌المللی در عرضه مواد غذایی - محصولات کشاورزی و جنگل‌داری، ترویج استفاده پایدار از منابع طبیعی و راه‌کارهای صرفه‌جویی آن، تشویق و توسعه صنایع تبدیلی کشاورزی و جنگلی و بسط ره‌یافت‌های مشترک در خصوص بین‌المللی منطقه‌ای تأکید شده است.

در همین حال یک گروه کاری در آسه‌آن تشکیل شد که هدف آن هماهنگی آیین‌نامه‌های مربوط به محصولات کشاورزی مشتق از بیوتکنولوژی تا سال ۲۰۰۰ میلادی بود. علاوه بر این سران کشورهای

عضو آسه‌آن در دسامبر ۱۹۹۸ با توسعه امنیت غذایی به منظور افزایش ظرفیت کشورهای عضو در پیش‌بینی و اداره منابع غذایی و استفاده از کالاهای اساسی موافقت کردند.

مواد معدنی و انرژی

در آوریل ۱۹۹۴، وزرای اقتصاد آسه‌آن گرد هم آمدند و مباحث مربوط به همکاری‌های منطقه‌ای در بخش انرژی و ارتباط بخش انرژی با توسعه اقتصادی عمومی منطقه را بررسی کردند. بر اساس یک برنامه عمل میان مدت در خصوص همکاری در بخش انرژی در سال‌های ۹۹-۱۹۹۵، مقرر شد راه‌کارهای تشویق خودکفایی در بخش انرژی، منابع جایگزینی انرژی و فعالیت‌های مطالعاتی و آموزشی و نیز تبادل سیاست‌های انرژی میان اعضای آسه‌آن تعقیب گردد.

در همین حال تلاش‌های مربوط به ارتباط شبکه برق آسه‌آن از سال ۱۹۹۰ آغاز شد. در ژوئیه ۱۹۹۶ وزیران انرژی کشورهای عضو آسه‌آن در نشست در کوالالمپور (پایتخت مالزی) در خصوص احداث شبکه خطوط گاز بین کشورهای عضو مذاکره کردند.

در نشست بعدی وزیران انرژی در جاکارتا (پایتخت اندونزی) بحث مدیریت انرژی جامعه اروپا - آسه‌آن، آموزش و مرکز تحقیقات، راه‌های همکاری مشترک جامعه اروپا و آسه‌آن مورد توجه قرار گرفت و مقرر شد مطالعات اطلاعات، مدیریت و فعالیت‌های آموزشی در تمام بخش‌های انرژی دنبال شود و نتایج آن پایه مبادله اطلاعات میان دو بلوک قرار گیرد.

در همین حال اجلاس تجارت انرژی آسه‌آن با حضور نمایندگان صنایع انرژی در بخش‌های خصوصی و عمومی به طور سالانه برگزار شد.

گروه کاری کارشناسان آسه‌آن در اوت ۱۹۹۳ نیز ایجاد شبکه همکاری معدنی را پذیرفت. این گروه همچنین گسترش برنامه کار همکاری آسه‌آن در زمینه توسعه و بهره‌برداری از منابع معدنی در کشورهای عضو از طریق فعالیت‌های اکتشاف و توسعه منابع مذکور، انتقال فناوری معدنی، تبادل کارشناس، مشارکت بخش خصوصی در فعالیت‌های تولیدی صنایع معدنی را پذیرفت.

این برنامه کار از طریق مرکز توسعه منطقه‌ای، آسه‌آن برای منابع معدنی، به اجرا درمی‌آید و مرکز مذکور کارگاه‌های آموزشی و برنامه‌های آموزشی مربوط به این بخش را دنبال می‌کند.

حمل و نقل و ارتباطات

اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا، با هدف توسعه همکاری در زمینه حمل و نقل و ارتباطات و به ویژه توسعه حمل و نقل چندوجهی، توسعه شبکه مخابرات منطقه‌ای، هماهنگی مقررات حمل و نقل جاده‌ای، بهبود مدیریت هوا - فضا، بهبود مقررات آسه‌آن در زمینه حمل و نقل کالا، خطرناک و ضایعات از طریق زمین و دریا، توسعه منافع انسانی، در دسامبر ۱۹۹۸ مبادرت به تشکیل اجلاس سران نمود. آنها در خصوص تأمین شبکه حمل و نقل سراسری آسه‌آن تا سال ۲۰۰۰ و تنظیم مقررات مشترک حمل و نقل کالا و مسافر به توافق رسیدند.

علوم و فناوری

وزیران علوم و فناوری آسه‌آن در فوریه ۱۹۹۴ با پذیرش یک «برنامه عمل» مقرر ساختند که این برنامه چارچوبی برای همکاری آسه‌آن در زمینه مواد معدنی و انرژی در دوره زمانی ۱۹۹۸-۱۹۹۴ باشد.

هدف از این برنامه، دستیابی به همکاری کشورهای عضو اتحادیه در سطح بالا و یا حضور بخش خصوصی بود تا بتواند شبکه علوم و مراکز فناوری و زیربنایی را ایجاد کند و برنامه‌هایی برای منابع انسانی به منظور بسط انتقال فناوری افزایش آگاهی عمومی در مورد اهمیت علوم و فناوری برای توسعه اقتصادی و همچنین ارتقای سطح همکاری این بخش با مجامع بین‌المللی به اجرا درآورد.

آسه‌آن از همکاری در علوم و فناوری مواد غذایی، هواشناسی و ژئوفیزیک، اقتصاد کلان و فناوری اطلاعاتی، بیوتکنولوژی، تحقیقات مواد انرژی غیرمتعارف، علم و فناوری مواد و علوم بحری، حمایت می‌کند. یک صندوق علوم آسه‌آن برای تأمین مالی مطالعات سیاسی در علوم و فناوری و حمایت از مبادله اطلاعات و اطلاع‌رسانی نیز وجود دارد.

محیط زیست

اجلاس وزارتی در مورد محیط زیست که در آوریل ۱۹۹۴ برگزار شد مبادرت به تصویب یک برنامه عمل اضطراری در مورد محیط زیست در دوره زمانی ۹۸-۱۹۹۴ کرد. این برنامه عمل دارای اهداف درازمدت در خصوص کیفیت محیط زیست و استانداردهایی برای منطقه آسه‌آن بود. هدف از این برنامه، افزایش فعالیت‌های مشترک برای رسیدگی به نگرانی‌های زیست‌محیطی بود.

وزیران آسه‌آن در همان زمان استانداردهایی را برای کیفیت هوا و آب رودخانه‌ها پذیرفتند، استانداردهایی که باید تا سال ۲۰۱۰ از سوی تمامی کشورهای عضو آسه‌آن رعایت شود. وزیران مورد بحث در ژوئن ۱۹۹۵ با همکاری در زمینه مقابله با مشکلات آلودگی ماورای مرزی موافقت کردند. تلاش‌هایی برای حفاظت از محیط زیست در سال ۱۹۹۷ با ایجاد «مرکز منطقه‌ای آسه‌آن برای حفاظت از تنوع زیست در فیلیپین، ادامه یافت.

سران آسه‌آن در دسامبر ۱۹۹۷ بر اجرای یک برنامه عمل جهت مقابله با تیرگی هوای منطقه (RHAP) و مبنی بر رسیدگی به مسایل زیست‌محیطی منتج از آتش‌سوزی جنگل‌ها که در طول آن سال در چند کشور منطقه رخ داد، صحنه گذاشتند.

در سال ۱۹۹۸ یک نیروی کار فنی برای رسیدگی به موضوع تیرگی هوا، مسؤولیت اجرای برنامه عمل مورد بحث را پذیرفت و قرار شد به اعضای اتحادیه در جهت تنظیم برنامه‌های کاری در خصوص مقابله با تیرگی هوا در سطح ملی، یاری برساند.

وزیران محیط زیست آسه‌آن در ماه مارس خواستار کمک مالی بین‌المللی برای کمک به کاهش خطرات ناشی از آتش‌سوزی جنگل‌ها در اندونزی که یک میلیارد دلار آمریکا خسارت وارد آورد، شدند. این خسارت ناشی از آتش‌سوزی جنگل‌ها بود. متذکر می‌شود که کشورهای منطقه تقریباً یک میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار آمریکا از بابت مشکلات بهداشتی و تأثیرات آن بر صنعت گردشگری متحمل خسارت شدند. «گروه‌های کاری برنامه اطفای حریق ناحیه‌ای» در مرز سوماترا و بورنئو در ماه آوریل تشکیل شدند و در ماه مه نیروی کار مبادرت به ایجاد یک کارگاه منطقه‌ای به منظور تقویت ظرفیت آسه‌آن برای جلوگیری و کاهش تیرگی هوای ناشی از آتش‌سوزی‌های گسترده، کردند.

در ماه ژوئیه اجرای طرح ناحیه‌ای نظارت بر هوای منطقه که در خطر آتش‌سوزی جنگل‌ها قرار دارند، آغاز شد.

سران آسه آن در ماه دسامبر ۱۹۹۸ با ایجاد یک مرکز آموزش و تحقیقات منطقه‌ای در مورد مدیریت زمین و جنگل تا سال ۲۰۰۴ موافقت کردند.

سایر اهداف زیست محیطی که در این اجلاس به تصویب رسیدند شامل اجرای برنامه صرف‌جویی آب تا سال ۲۰۰۱، افزایش همکاری در حمایت یکپارچه و مدیریت مناطق ساحلی، تأسیس یک مرکز یا شبکه منطقه‌ای تا سال ۲۰۰۴ برای ترویج فناوری‌هایی که برای محیط زیست مناسب هستند، و تشکیل و تصویب پروتکل آسه آن در مورد دستیابی به منابع ژنتیکی تا سال ۲۰۰۳ بودند.

توسعه اجتماعی

نگرانی‌های آسه آن در مورد توسعه اجتماعی شامل بهبود وضع جوانان، نقش زنان، بهداشت تغذیه، تعلیم و تربیت، امور کارگری و مدیریت رسیدگی به بلایا می‌باشند.

وزیران مسوول امور اجتماعی آسه آن برنامه عمل در ارتباط با وضع کودکان که چارچوبی برای همکاری منطقه‌ای جهت بقا را فراهم می‌آورد، محافظت و حمایت و بهبود وضع کودکان در کشورهای عضو را مورد قبول قرار دادند. در ضمن یک گروه کار در ارتباط با بیماری ایدز ایجاد شد و اولین جلسه‌اش را در مارس ۱۹۹۳ در جاکارتا برگزار کرد. آسه آن از تلاش‌های به عمل آمده برای مبارزه با مواد مخدر و قاچاق غیرقانونی مواد مخدر حمایت می‌کند.

آسه آن قصد دارد تعلیم و تربیت و آگاهی در مورد استفاده از مواد مخدر را در سراسر منطقه رواج دهد و طرحی را برای بالا بردن آموزش کارکنان فعال در مبارزه با نگرانی‌های ناشی از مواد مخدر به اجرا درآورد. جلسه مقامات ارشد آسه آن در اکتبر ۱۹۹۴ در مورد موضوعات مواد مخدر یک برنامه عمل سه ساله را در مورد سوءاستفاده از مواد مخدر، تصویب کرد. در این برنامه عمل، چارچوب همکاری در ۴ حوزه در اولویت قرار گرفت. این چهار حوزه شامل آموزش پیشگیری از مصرف مواد مخدر، معالجه و بازپروری معتادان، اجرای قانون و تحقیقات می‌باشند.

وزیران خارجه آسه آن در ژوئیه ۱۹۹۸ مبادرت به امضای یک بیانیه مشترک در خصوص «آسه آن عاری از مواد مخدر» کردند. این بیانیه در ارتباط با افزایش همکاری در میان کشورهای عضو به ویژه در زمینه مبادله اطلاعات، منابع تعلیم و تربیت و شیوه‌های حقوقی و قانونی بود و هدف آن از بین بردن کالای قاچاق، فرآوری و قاچاق مواد مخدر تا سال ۲۰۲۰ رهبران آسه آن در دسامبر ۱۹۹۸ یک سری برنامه با هدف کاهش تأثیر اجتماعی بحران‌های مالی و اقتصادی که بر بسیاری از کشورهای منطقه وارد شده را تصویب کردند.

قرار بود برنامه‌های عمل در مورد توسعه روستایی آسه آن، ریشه‌کنی فقر و شبکه‌های ایمنی اجتماعی با هدف حمایت از اکثر اعضای داوطلب جامع به اجرا درآیند.

اجلاس سران در ضمن بر نیاز به افزایش ایجاد مشاغل به عنوان عنصری کلیدی، از راهبردهایی برای احیای اوضاع اقتصادی و رشد اقتصادی تأکید کرد.

گردشگری

سازمان‌های ملی گردشگری (توریسم) آسه‌آن مرتب برای کمک به هماهنگی در این صنعت منطقه، تشکیل جلسه می‌دهند.

کنفرانس گردشگری سالانه برای بسط این صنعت در منطقه آسه‌آن تشکیل جلسه می‌دهد. اولین اجلاس رسمی وزیران گردشگری آسه‌آن در ژانویه ۱۹۹۸ در شهر سبو (فیلیپین) برگزار شد. در این جلسه یک برنامه عمل در مورد همکاری کشورهای عضو آسه‌آن در زمینه گردشگری مورد قبول واقع شد که هدف آن افزایش سفرهای داخل آسه‌آن، افزایش سرمایه‌گذاری در این بخش، بازاریابی مشترک منطقه هدف و ایجاد و گردشگری پایدار بود.

فرهنگ و اطلاعات

کارگاه‌ها و جشنواره‌های عادی به صورت هنرهای تجسمی و اجرایی، موسیقی جوانان، رادیو، تلویزیون و فیلم و چاپ و رسانه‌ها فعال هستند. علاوه بر آن، آسه‌آن مبادله اخبار را اداره می‌کند و از آموزش سردبیران، روزنامه‌نگاران و مأموران اطلاعات، حمایت می‌نماید. وزیران خارجه آسه‌آن در ژوئیه ۱۹۹۷ با تأسیس بنیاد آسه‌آن در جهت بالا بردن میزان آگاهی سازمان و مشارکت بیشتر در فعالیتهای آن موافقت کردند.

انتشارات

اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا مبادرت به انتشار گزارش‌های ذیل می‌نماید:

- ۱- گزارش سالانه کمیته موقت آسه‌آن
- ۲- ژورنال بیمه آسه‌آن
- ۳- ژورنال علوم و فناوری برای توسعه (دو شماره در سال)
- ۴- آسه‌آن امروز (هر دو ماه یک شماره)
- ۶- سری‌های اطلاعات و آمار

برای مطالعه بیشتر به سایت زیر مراجعه نمایید

<http://www.baniasad.ir>